

คู่มือ

การประชุมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร “มหาวิทยาลัยขอนแก่นสร้างสุข”

ณ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
วันที่ 13-14 พฤศจิกายน 2557

สนับสนุนโดย

- ◆ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
สำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ (สำนัก 9)
- ◆ ศูนย์วิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน (ศวช.)
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ◆ มหาวิทยาลัยขอนแก่นสร้างสุข

สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำนำ

การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ณ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ วันที่ 13-14 พฤศจิกายน 2557 เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการสนับสนุนวิชาการ เพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชนท้องถิ่น ภายใต้ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักสนับสนุนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ (สำนัก 9) เป็นการดำเนินกิจกรรมที่มุ่งเน้น การสร้างกระบวนการเรียนรู้และนำใช้ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือ และผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ เพื่อสนับสนุนให้แต่ละชุมชนท้องถิ่น สามารถดำเนินงานและกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละพื้นที่ และนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุ

การเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ 4 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ อบต.จอมบึง, อบต.บ้านยาง, อบต.โกรนอก และ ทต.เชิงดอย เพื่อเตรียมการพัฒนาเป็นศูนย์ฝึกอบรมพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ ผ่านประสบการณ์จริงของ มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ที่มาจากการสะสมประสบการณ์ การจัดการแก้ไขปัญหาโดยชุมชน ผ่านกระบวนการเรียนรู้จนเข้าใจและรู้จักความเชี่ยวชาญของตนเอง จนเกิดเป็นชุดความรู้ ในการสร้างระบบการจัดการสุขภาวะชุมชน เป็นตัวอย่าง โดยการจัดประชุมครั้งนี้ มีเป้าหมายให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การวิเคราะห์เทียบเคียง กระบวนการพัฒนา การออกแบบหลักสูตร และโครงสร้างรายวิชา รวมทั้งวิธีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติ ที่สามารถแสดงให้เห็นรูปธรรม ของหลักการในแต่ละรายวิชา จนสามารถพัฒนาหลักสูตร

คู่มือเล่มนี้ประกอบด้วย 3 ปฏิบัติการ ได้แก่ ปฏิบัติการที่ 1 เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ปฏิบัติการที่ 2 ได้แก่ การลงพื้นที่เรียนรู้รูปธรรมในแต่ละรายวิชาของหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุขและปฏิบัติการที่ 3 การเทียบเคียงและออกแบบการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพในพื้นที่ตนเอง

ผู้จัดทำหวังว่า คู่มือฉบับนี้จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุม ในครั้งนี้ สามารถบรรลุเป้าหมาย การประชุมครั้งนี้ด้วยดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา นันทบุตรและคณะ

พฤศจิกายน 2557

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
ปฏิบัติการที่ 1	1
แลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข	
ปฏิบัติการที่ 2	3
การลงพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปธรรมในแต่ รายวิชา	
ปฏิบัติการที่ 3	11
การเทียบเคียงประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร ออกแบบหลักสูตรและรายวิชาในพื้นที่ตนเอง	
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก	24
กำหนดการเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ณ องค์การบริหารส่วน ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่	
ภาคผนวก ข	25
ชุดกิจกรรมระบบการดูแลผู้สูงอายุ	

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	ลำดับการเข้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามรายวิชาและแหล่งเรียนรู้	4
ตารางที่ 2.2	สรุปวิธีการและกระบวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เป็นสถานที่ ฝึกที่สะท้อนหลักการรายวิชาธรรมมาภิบาล	6
ตารางที่ 3.1	เทียบเคียงโครงสร้างพื้นฐานหลักสูตรระหว่างหลักสูตรมหา วิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุขและหลักสูตรศูนย์ฝึกอบรมการ พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ตนเอง	13
ตารางที่ 3.2	การออกแบบรายวิชาหลักสูตรระบบการดูแลผู้สูงอายุตำบลใน พื้นที่ตนเอง: วิชาแกน (วิชาหลัก)	15
ตารางที่ 3.3	ออกแบบรายวิชาหลักสูตรระบบการดูแลผู้สูงอายุตำบลในพื้น ที่ตนเอง: วิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม)	16
ตารางที่ 3.4	สอบทานเนื้อหาหารายวิชาหลักสูตรระบบการดูแลผู้สูงอายุใน พื้นที่ตนเอง ที่แสดงถึงการส่งผลกระทบต่อกลุ่มประชากร เป้าหมายและชุดกิจกรรมระบบการดูแลผู้สูงอายุ	17
ตารางที่ 3.5	สอบทานสถานะรายละเอียดเนื้อหาหารายวิชา ทั้งวิชาหลักและ วิชานวัตกรรมของศูนย์ฝึกอบรมการพัฒนาระบบการดูแล ผู้สูงอายุในพื้นที่	19
ตารางที่ 3.6	สรุปข้อมูลประกอบการจัดทำตารางการเรียนการสอนเพื่อ พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุสำหรับพื้นที่เครือข่ายและพื้นที่ อื่นๆ	21
ตารางที่ 3.7	ออกแบบตารางการเรียน-การสอนสำหรับตำบลเครือข่ายและ ตำบลอื่นๆ ที่สนใจระยะเวลา 2 คีน 3 วัน	22
ตารางที่ 3.8	กรอบระยะเวลาดำเนินงานเพื่อการเตรียมความพร้อมและ พัฒนาโครงสร้างหลักสูตรตำบลศูนย์ฝึกอบรมการพัฒนาระบบ การดูแลผู้สูงอายุ	23

<p>ปฏิบัติการที่ 1</p>	<p>แลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข</p>
------------------------	--

หลักการ

เพื่อแสดงให้เห็นที่มา โครงสร้างหลักสูตรและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข อันประกอบด้วย 4 รายวิชาหลัก ได้แก่ 1) วิชาธรรมาภิบาล (Good Governance) 2) วิชาการจัดการข้อมูล (Information System) 3) วิชาการวางแผนและการพัฒนา (Planning and Development) และ 4) วิชานโยบายสาธารณะ (Public Policy) และ 2 วิชานวัตกรรม ได้แก่ นวัตกรรม การดูแลสุขภาพ และ นวัตกรรมส่งเสริมการพัฒนา ที่มีวิชาย่อย 12 วิชา ซึ่งกระบวนการพัฒนาที่เริ่มตั้งแต่การเตรียมความพร้อมพื้นที่ พัฒนาศักยภาพทุนทางสังคม โครงสร้างทางกายภาพ การออกแบบโครงสร้างหลักสูตรวิชา การจัดทำเนื้อหารายวิชา การจัดทำคู่มือที่เกี่ยวข้องต่างๆ เนื้อหาวิชาเหล่านี้มีความสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรม 6 ชุดกิจกรรมการดูแลสุขภาพชุมชน จากการสะสมประสบการณ์การจัดการแก้ไขปัญหาโดยชุมชน ผ่านกระบวนการเรียนรู้จนเข้าใจตนเองและรู้จักความเชี่ยวชาญของตนเอง จนเกิดเป็นชุดความรู้ “ระบบการดูแลสุขภาพชุมชน” ที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้วได้ประมวลและสังเคราะห์จากการดำเนินงานของทุกภาคส่วนในพื้นที่ ในการจัดการระบบสุขภาพชุมชนเพื่อขยายแนวคิดและวิธีการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการระบบสุขภาพชุมชนจนเกิดเป็นหลักสูตร “มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข” จากการจัดการความรู้ในพื้นที่ที่เกิดขึ้นจริง การพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหารายวิชา รวมทั้งการสร้างนวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้ที่แสดงรูปธรรมการดำเนินการที่ยึดหลักการของแต่ละรายวิชา ทำให้ทีมพัฒนาหลักสูตรในแต่ละตำบลที่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ได้ทบทวน สะท้อนความคิดวิเคราะห์ มีแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม สามารถออกแบบหลักสูตร ที่มีความโดดเด่นเฉพาะในพื้นที่ของตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเรียนรู้กระบวนการ และแนวทางการพัฒนาหลักสูตร “มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข”
2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจ แนวคิด และการเชื่อมโยงของรายวิชาและแหล่งเรียนรู้ ในหลักสูตร “มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข”

กิจกรรม

1. ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ รับฟัง ภาพรวม กระบวนการและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัย ดอนแก้วสร้างสุข(กระบวนการได้มาของหลักสูตร, โครงสร้างเนื้อหา , เนื้อหารายวิชา, การเชื่อมโยงเนื้อหาวิชากับการพัฒนานวัตกรรม, แหล่งเรียนรู้ /นวัตกรรม, เครือข่ายที่ร่วมทำงาน, ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จ, ผลกระทบที่เกิดขึ้น)
โดย นายศุทธา แพรสี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนตำบลดอนแก้ว
2. ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ รับฟังการนำเสนอ การเชื่อมโยงของ 4 รายวิชาหลัก และแหล่งเรียนรู้ ในหลักสูตร“มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข”
โดย ดร.อุบล ยะไวทย์ณะวิชัย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว

เอกสารประกอบ

1. หลักสูตร “มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข”

ผลผลิต ผลลัพธ์

1. ทีมผู้มาเรียนรู้เข้าใจแนวทางการพัฒนา โครงสร้าง และการบริหารจัดการหลักสูตร มหาวิทยาลัยดอนแก้ว
2. ทีมผู้มาเรียนรู้เข้าใจ แนวคิด และการเชื่อมโยงของรายวิชาและแหล่งเรียนรู้ ในหลักสูตร“มหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข”

ปฏิบัติการที่ 2	การลงพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบการดำเนินงานในแต่รายวิชา
-----------------	---

หลักการ

การลงพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการให้ตำบลที่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้พูดคุย สอบถาม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ รูปแบบการดำเนินงาน จากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมของในแต่รายวิชา ในหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ตามโจทย์การเรียนรู้ เพื่อให้ตำบลที่ร่วมเรียนรู้ได้เห็น หลักการแนวคิดกระบวนการและวิธีการพัฒนา การออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติ อีกทั้งความเชื่อมโยงระหว่างสถานที่ฝึก/แหล่งปฏิบัติการกับแนวคิดของแต่ละรายวิชา ภายในหลักสูตร จากประสบการณ์ของผู้ที่ปฏิบัติจริงในพื้นที่ เมื่อได้รับฟังการนำเสนอของวิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แล้ว ผู้เข้าร่วมเรียนรู้สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้และวิเคราะห์เปรียบเทียบว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างของรายวิชาและแหล่งเรียนรู้จากพื้นที่ เพื่อให้เห็นภาพรวมของการพัฒนาหลักสูตร รายวิชา และการพัฒนาความรู้โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรม รวมทั้งออกแบบหลักสูตรและรายวิชาในพื้นที่ตนเองต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ ได้เห็นรูปธรรมการดำเนินงานที่มีการนำใช้หลักการของแต่ละรายวิชา
2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ได้เห็นและสามารถสรุปบทเรียนเพื่อประกอบการเทียบเคียงและออกแบบหลักสูตรและรายวิชาในพื้นที่ตนเอง

กิจกรรม

1. ผู้นำเสนอของแต่ละแหล่งเรียนรู้ นำเสนอข้อมูลที่แสดงให้เห็นการเชื่อมโยง วิชาหลักนั้นๆ สู่ นวัตกรรม (แหล่งเรียนรู้)
2. ผู้มาเรียนรู้เข้าเรียนรู้รูปแบบในแต่รายวิชา ตามลำดับการเข้าเรียนรู้ใน ตารางที่ 2.1
3. ผู้มาเรียนรู้เข้าเรียนรู้รูปแบบในแต่รายวิชา รายวิชาละ 40 นาที โดยนำใช้โจทย์คำถามเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในหน้า 5 และใช้เวลา 5 นาที สรุปผลการเรียนรู้ ลงในตาราง สรุปวิธีการและกระบวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตารางที่ 2.2

ผลลัพธ์

1. เกิดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เห็นรูปธรรมการดำเนินงานที่มีการนำใช้หลักการของแต่ละรายวิชาในหลักสูตร
2. ข้อเสนอแนะทางการออกแบบพัฒนานวัตกรรม ออกแบบหลักสูตรและรายวิชาในพื้นที่ตนเอง

ตารางที่ 2.1 ลำดับการเข้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามรายวิชาและแหล่งเรียนรู้

13 พ.ย. 2557	ตำบลที่เข้าร่วมเรียนรู้	รายวิชา/แหล่งเรียนรู้
11.00 น. – 12.00 น.	อบต.จอมบึง อบต.บ้านยาง ทต.เชิงดอย อบต.ไทรนอก	วิชานโยบายสาธารณะ แหล่งเรียนรู้: พลเมืองจิว โรงเรียนดอนแก้ว นมรมิตปัญญา
13.00-15.00 น. (รายวิชาละ 1 ชม.)	ทีมที่ 1 อบต.จอมบึง อบต.บ้านยาง	1) วิชาการจัดการข้อมูล แหล่งเรียนรู้: อสมช.ดอนแก้ว 2) วิชานวัตกรรมการดูแลสุขภาพ แหล่งเรียนรู้: ศูนย์สร้างสุข
	ทีมที่ 2 ทต.เชิงดอย อบต.ไทรนอก	3) วิชาธรรมภิบาล แหล่งเรียนรู้: ฝญาล้านนา 4) วิชานวัตกรรมส่งเสริมการพัฒนา แหล่งเรียนรู้: การจัดการขยะ
15.00-17.00 น. (รายวิชาละ 1 ชม.)	ทีมที่ 1 อบต.จอมบึง อบต.บ้านยาง	1) วิชาธรรมภิบาล แหล่งเรียนรู้: ฝญาล้านนา 2) วิชานวัตกรรมส่งเสริมการพัฒนา แหล่งเรียนรู้: การจัดการขยะ
	ทีมที่ 2 ทต.เชิงดอย อบต.ไทรนอก	3) วิชาการจัดการข้อมูล แหล่งเรียนรู้: อสมช.ดอนแก้ว 4) วิชานวัตกรรมการดูแลสุขภาพ แหล่งเรียนรู้: ศูนย์สร้างสุข

แนวคิดหลักการของรายวิชา

1. วิชาธรรมภิบาล แนวคิดหลักการ คือ การสร้างการมีส่วนร่วม,ลดความเหลื่อมล้ำ, ลดและป้องกันการทุจริต
2. วิชาการจัดการข้อมูล แนวคิดหลักการคือ สร้างการเรียนรู้, สร้างการมีส่วนร่วม/เป็นเจ้าของ และสร้างความเชื่อมโยง
3. วิชาการวางแผนและพัฒนา แนวคิดหลักการคือ วิเคราะห์และทบทวนข้อมูล, จัดทำ แผน และพัฒนานวัตกรรม, ออกแบบและบูรณาการแผนงาน
4. วิชานโยบายสาธารณะ แนวคิดหลักการคือ มีกระบวนการพัฒนานโยบาย,การมีส่วนร่วม ในการจัดทำ และการมีระบบสนับสนุน

โจทย์คำถามสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้รูปแบบในรายวิชา

- 1) ตัวอย่างแหล่งเรียนรู้แต่ละแหล่ง เกี่ยวข้องกับรายวิชานั้นๆ อย่างไร
- 2) มีกระบวนการหรือวิธีการในการพัฒนาอย่างไร เพื่อให้แหล่งเรียนรู้สามารถอธิบาย หลักการของแต่ละรายวิชาได้
- 3) มีกระบวนการออกแบบ กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติอย่างไร ที่ช่วยให้ เข้าใจหลักการของรายวิชานั้น
- 4) ใครบ้างเข้ามาเกี่ยวข้องในการพัฒนา (เช่น ผู้บริหาร, นักวิชาการจาก อปท.,แกนนำ,ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) ให้แหล่งเรียนรู้นี้ เกิดกระบวนการทำงานที่สอดคล้องกับ หลักการของรายวิชาและมีบทบาท อย่างไร

ปฏิบัติการที่ 3

เทียบเคียงประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตร ออกแบบหลักสูตรและรายวิชาในพื้นที่ตนเอง

บทนำ

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข ที่มี การนำเสนอภาพรวมมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข โครงสร้างพื้นฐานหลักสูตร การเชื่อมโยงแนวคิด หลักการของวิชาหลัก 4 วิชา วิชานวัตกรรม 2 วิชาและแนวทางการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเป็นวิชาย่อยทั้ง 12 วิชา อีกทั้งการลงพื้นที่ศึกษารูปธรรมเพื่อให้เห็นกระบวนการคิด ออกแบบและการพัฒนาต่อยอด นวัตกรรม เพื่อให้สามารถสะท้อนถึงเป้าหมาย แนวคิด หลักการของหลักสูตร อันเป็นการสอบทานการ เชื่อมโยงย้อนกลับไปยังบริบทระหว่างชุดวิชาหลักและวิชานวัตกรรมที่เป็นรูปธรรมจริงในพื้นที่

จากวิชาหลัก 4 วิชาและวิชานวัตกรรม 2 วิชา การเชื่อมโยงการพัฒนาหลักการรายวิชาและการ นำใช้หลักการรายวิชาหลักเพื่อพัฒนานวัตกรรมให้สะท้อนถึงเป้าหมายหลักของหลักสูตร อีกทั้งการตอบ ต่อ 6 ชุดกิจกรรมระบบการดูแลสุขภาพ การส่งกระทบต่อกลุ่มประชากรเป้าหมาย สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อให้ตำบลที่มาร่วมเรียนรู้ได้เทียบเคียงเพื่อออกแบบ โครงสร้างหลักสูตรที่ตรงกับอัตลักษณ์และความเชี่ยวชาญของการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุและผู้ต้องการการดูแล ในตำบลตนเอง อีกทั้งสามารถวางแผนการพัฒนางานต่างๆ ในพื้นที่เพื่อให้สะท้อนถึงเป้าหมายรายวิชา มากที่สุด ดังนั้นการเทียบเคียงกระบวนการทำงานของมหาวิทยาลัยดอนแก้ว และกระบวนการทำงาน ของตำบลตนเองที่ได้ดำเนินการผ่านมาแล้ว จะสามารถวางแผนการในการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนา ระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของตำบลตนเองในการเป็นตำบลศูนย์ฝึกเพื่อการพัฒนาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ทั้งนั้น นักวิชาการตำบลที่มาร่วมเรียนรู้ต้องกำหนดโครงสร้างพื้นฐานหลักสูตร การออกแบบที่ วิชาแกน (วิชาหลัก)และวิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม) การกำหนดพื้นที่ที่จะเป็นสถานที่ฝึก/แหล่งปฏิบัติ ที่มีรูปธรรมสะท้อนถึงแนวคิด หลักการของรายวิชา การจัดทำเนื้อหาหารายวิชา เพื่อวางกรอบการเรียนการ สอนเพื่อทำการฝึกอบรมให้ตำบลเครือข่ายและตำบลอื่นๆ ที่สนใจในการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุใน พื้นที่ต่อไป

วัตถุประสงค์: เพื่อให้ตำบลที่มาร่วมเรียนรู้

1. เียบเคียงและสอบทานกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้ว และ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุของตำบลตนเอง
2. ออกแบบโครงสร้างรายวิชาที่มีวิชาแกน (วิชาหลัก)และวิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม) อัน สะท้อนถึงอัตลักษณ์และความเชี่ยวชาญของการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่ยุทธศาสตร์
3. กำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินงานเพื่อการเตรียมความพร้อมและพัฒนาโครงสร้างหลักสูตร ตำบลศูนย์ฝึกเพื่อการพัฒนาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

วิธีการ

1. ทำการเทียบเคียงโครงสร้างพื้นฐานหลักสูตรระหว่างหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข และหลักสูตรศูนย์ฝึกเพื่อการพัฒนาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่ตนเอง โดยใช้ตารางที่ 3.1
2. ออกแบบรายวิชาหลักสูตรระบบการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตำบลในพื้นที่ตนเอง: วิชาแกน (วิชาหลัก) โดย ใช้ตารางที่ 3.2

3. ออกแบบรายวิชาหลักสูตรระบบการดูแลผู้สูงอายุตำบลในพื้นที่ตนเอง: วิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม) โดยใช้ตารางที่ 3.3
4. สอบทานเนื้อหาวิชาหลักสูตรระบบการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ตนเอง ที่แสดงถึงการส่งผลกระทบต่อกลุ่มประชากรเป้าหมายและชุดกิจกรรมระบบการดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้ตารางที่ 3.4
5. สอบทานสถานะรายละเอียดเนื้อหาวิชา ทั้งวิชาแกน (วิชาหลัก)และวิชาสนับสนุน(วิชานวัตกรรม)ของศูนย์ฝึกเพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยใช้ตารางที่ 3.5
6. สรุปรายชื่อประกอบการจัดทำตารางการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุสำหรับพื้นที่เครือข่ายและพื้นที่อื่นๆ โดยใช้ตารางที่ 3.6
7. ทำการออกแบบตารางการเรียน-การสอนสำหรับตำบลเครือข่ายและตำบลอื่นๆ ที่สนใจ ระยะเวลา 2 คิน 3 วัน โดยใช้ตารางที่ 3.7
8. จัดทำกรอบระยะเวลาดำเนินงานเพื่อการเตรียมความพร้อมและพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรตำบลศูนย์ฝึกเพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้ตารางที่ 3.8

ผลผลิตและผลลัพธ์

1. ผลการเทียบเคียงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้ว และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระบบการดูแลผู้สูงอายุของตำบลตนเอง
2. โครงสร้างรายวิชาที่มีวิชาแกน (วิชาหลัก)และวิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม) อันสะท้อนถึงอัตลักษณ์และความเชี่ยวชาญของการดูแลกลุ่มประชากรเป้าหมายในพื้นที่
3. กรอบระยะเวลาการดำเนินงานเพื่อการเตรียมความพร้อมและพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรตำบลศูนย์ฝึกเพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลผู้สูงอายุ

ตารางที่ 3.1 เทียบเคียงโครงสร้างพื้นฐานหลักสูตรระหว่างหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุขและหลักสูตรศูนย์ฝึกเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ตนเอง

คำชี้แจง นักวิชาการทำการเทียบเคียงโครงสร้างหลักสูตรว่าองค์ประกอบต่างๆ หรือไม่ โดยให้ขีดเครื่องหมายถูก ✓ ในช่องสถานะการดำเนินการเพียงข้อเดียว และระบุรายละเอียดสิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมและปรับปรุง เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

องค์ประกอบ	สถานะการดำเนินการ		สิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมและปรับปรุง (ระบุรายละเอียด)
	ไม่มี	มีแล้ว	
1. โครงสร้างพื้นฐานของหลักสูตร			
1.1 แนวคิด หลักการของหลักสูตร			
- แสดงถึงที่มาที่ไปของการพัฒนาตนเองจากตำบลศูนย์การเรียนรู้เป็นศูนย์ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีการนำหลักการในวิชาหลักมาเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญของพื้นที่ในการจัดการตนเองด้านการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่ต้องการการดูแล			
- แสดงถึงการเชื่อมโยงการนำใช้ทุนทางสังคมและศักยภาพชุมชน การวิเคราะห์ปัญหาและการพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเพื่อการดูแลผู้สูงอายุและผู้ที่ต้องการการดูแล ตามรายชุดกิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุ			
1.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร			
- กล่าวถึงสิ่งที่คาดหวังของการจัดทำหลักสูตรสำหรับประชากรในพื้นที่ตนเอง และสำหรับเครือข่าย			
1.3 โครงสร้างการบริหารจัดการศูนย์ฝึกเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ			
- แสดงผังโครงสร้างฝ่ายบริหารและบุคลากร			
- คำสั่งแต่งตั้งต่างๆ			
- แผนผังหลักสูตร แสดงโครงสร้างรายวิชา			

องค์ประกอบ	สถานะการดำเนินการ		สิ่งที่ต้องการเพิ่มเติมและปรับปรุง (ระบุรายละเอียด)
	ไม่มี	มีแล้ว	
2. องค์ประกอบของโครงสร้างรายวิชา			
2.1 องค์ประกอบรายวิชา			
- วิชาแกน (วิชาหลัก)			
- วิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม)			
2.2 การจัดกระบวนการเรียนการสอน			
- ตารางการแบ่งชุดวิชา			
- การกำหนดคุณสมบัติผู้เรียน			
- การกำหนดคุณสมบัติผู้สอน			
- รายชื่อตำบลเครือข่ายเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุ			
2.3 การประเมินผล			
- การประเมินผลหลักสูตร			
- การประเมินผลรายวิชา			
2.4 การกำหนดสถานที่ศึกษาและแหล่งฝึกปฏิบัติ			
- ระบุสถานที่ศึกษา			
- ระบุแหล่งฝึกปฏิบัติ			
2.5 เอกสารประกอบการเรียนการสอน			
- คู่มือผู้มาเรียนรู้			
- คู่มือผู้สอน			
- สื่อประกอบการเรียนการสอน			
2.6 แผนการเรียนการสอน			
- ตารางการเรียน-การสอนสำหรับเครือข่าย (ภาพรวม 2 คิน 3 วัน)			

ตารางที่ 3.2 การออกแบบรายวิชาหลักสูตรระบบการดูแลผู้สูงอายุตำบลในพื้นที่ตนเอง: วิชาแกน (วิชาหลัก)

คำชี้แจง นักวิชาการทำการออกแบบวิชาแกน (วิชาหลัก)ที่มีสามารถสะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ หรือความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ต้องการการดูแลอย่างไร โดยเติมข้อมูลในช่องวิชาหลัก แนวคิดหลักการ ระบุรูปธรรมในพื้นที่/แหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนเป้าหมายรายวิชาและวิธีการทำงานที่สะท้อนต่อเป้าหมายของรายวิชาดังตัวอย่างที่ให้ เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรต่อไป

โครงสร้างรายวิชา	แนวคิด หลักการ (คำอธิบายรายวิชา เช่น มีเป้าหมายและองค์ประกอบอะไร)	รูปธรรมในพื้นที่/แหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนเป้าหมายรายวิชา (ระบุชื่อ หมู่ที่ตั้ง)	วิธีการทำงานของแหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนเป้าหมายของรายวิชา (ระบุรายละเอียด)
1. วิชาแกน (วิชาหลัก)			
ตัวอย่าง: วิชาธรรมภิบาล	<ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วม - การลดความเหลื่อมล้ำ - การลดและป้องกันการทุจริต 	<ul style="list-style-type: none"> - หมู่บ้านจัดการตนเอง “หมู่บ้านสบสา – หนองพาน” - หมู่บ้านจัดการตนเอง “หมู่บ้านสันเหมือง” 	<ul style="list-style-type: none"> - หมู่บ้านมีการใช้เวทีประชาคมในออกกฎ กติกาเพื่อการให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพัง และการจัดการขยะ - มีการนำใช้ข้อมูลเพื่อนำกองทุนสัจจะออมทรัพย์ในการสนับสนุนการปรับบ้านเพื่อเอื้อต่อการอยู่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ - คณะกรรมการหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณการจัดทำศาลาประชาคมและหอกระจายข่าว
1.1) วิชาหลักที่ 1.....	-	-	-
	-	-	-
	-	-	-
1.2) วิชาหลักที่ 2.....	-	-	-
	-	-	-
	-	-	-
1.3) วิชาหลักที่ 3.....	-	-	-
	-	-	-
	-	-	-

ตารางที่ 3.3 ออกแบบรายวิชาหลักสูตรระบบการดูแลผู้สูงอายุตำบลในพื้นที่ตนเอง: วิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม)
คำชี้แจง นักวิชาการทำการออกแบบวิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม) ที่สามารถสะท้อนถึงหลักการ แนวคิด เป้าหมายของวิชาหลักและแสดงความเป็นอัตลักษณ์ หรือ
 ความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ต้องการการดูแลอย่างไร โดยเติมข้อมูลในช่องวิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม) แนวคิดหลักการ ขีดเครื่องหมายถูก ✓ ใน
 ช่องเครื่องมือในการพัฒนานวัตกรรมได้มากกว่าหนึ่งข้อ ระบุรูปธรรมในพื้นที่/แหล่งเรียนรู้ที่สะท้อนเป้าหมายรายวิชาและวิธีการทำงานที่สะท้อนเป้าหมายของ
 รายวิชา เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรต่อไป

โครงสร้างรายวิชา	แนวคิด หลักการ (คำอธิบายรายวิชา เช่น มีเป้าหมายและ องค์ประกอบอะไร)	เครื่องมือในการพัฒนานวัตกรรม (ขีดเครื่องหมายถูก ✓ ได้มากกว่าหนึ่งข้อ)						รูปธรรมในพื้นที่/แหล่งเรียนรู้ที่ สะท้อนเป้าหมายรายวิชา (ระบุชื่อแหล่งเรียนรู้ หมู่ที่ตั้ง)	วิธีการทำงานที่สะท้อน เป้าหมายของรายวิชา (ระบุรายละเอียด)
		การมี ส่วน ร่วม	จัดทำ ข้อมูล	จัดทำ แผน	พัฒนา นโยบาย สาธารณะ	มีระบบ สนับสนุน	อื่นๆ		
วิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม)									
1) วิชานวัตกรรมที่ 1 ชื่อ.....									
- วิชาประกอบที่ 1.....	-						-	-	-
- วิชาประกอบที่ 2.....	-						-	-	-
- วิชาประกอบที่ 3.....	-						-	-	-
- วิชาประกอบที่	-						-	-	-
2) วิชานวัตกรรมที่ 2 ชื่อ.....									
- วิชาประกอบที่ 1.....	-						-	-	-
- วิชาประกอบที่ 2.....	-						-	-	-
- วิชาประกอบที่ 3.....	-						-	-	-
- วิชาประกอบที่	-						-	-	-

ตารางที่ 3.6 สรุปข้อมูลประกอบการจัดทำตารางการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุสำหรับพื้นที่เครือข่ายและพื้นที่อื่นๆ

คำชี้แจง นักวิชาการสรุปข้อมูลโดยระบุชื่อวิชาทั้งวิชาแกน (วิชาหลัก)และวิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม) สถานที่ฝึก/แหล่งปฏิบัติการ ชื่อผู้สอน ชัดเครื่องหมายถูก ✓ ในช่องวันที่จะทำการสอน โดยเลือกเพียงข้อใดข้อหนึ่ง และระบุระยะเวลาการเรียนการสอนเป็นชั่วโมง

รายวิชา	สถานที่ฝึก/แหล่งปฏิบัติการ	ชื่อผู้สอน	วันที่ทำการสอน			ระยะเวลาการเรียนการสอน (ชม.นาท)
			วันที่ 1	วันที่ 2	วันที่ 3	
1. วิชาแกน (วิชาหลัก)						
1) วิชา.....						
2) วิชา.....						
3) วิชา.....						
4) วิชา.....						
2. วิชาสนับสนุน (วิชานวัตกรรม)						
2.1)วิชานวัตกรรมที่ 1.....						
1) วิชาประกอบที่ 1.....						
2) วิชาประกอบที่ 2.....						
3) วิชาประกอบที่ 3.....						
4) วิชาประกอบที่.....						
2.2) วิชานวัตกรรมที่ 2.....						
1) วิชาประกอบที่ 1.....						
2) วิชาประกอบที่ 2.....						
3) วิชาประกอบที่ 3.....						
4) วิชาประกอบที่.....						

กำหนดการเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตรมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข

ณ องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ 13-14 พฤศจิกายน 2557

13 พฤศจิกายน 2557

08.00 น. - 08.30 น.

ลงทะเบียน

08.30 น. - 09.15 น.

กล่าวต้อนรับ

โดย นายพดล ณ เชียงใหม่

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว

09.15 น. - 09.30 น.

ภาพรวมมหาวิทยาลัยดอนแก้วสร้างสุข

โดย นายศุภธา แพรสี

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชนตำบลดอนแก้ว

09.30 น. - 11.00 น.

นำเสนอความเชื่อมโยง 4 วิชาหลัก

โดย ดร.อุบล ยะไวทย์ณะวิชัย

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว

ลงพื้นที่เรียนรู้รูปธรรมในแต่ละรายวิชา

11.00 น. - 12.00 น.

- วิชานโยบายสาธารณะ (พลเมืองจิต โรงเรียนดอนแก้วเนรมิตรปัญญา)

12.00 น. - 13.00 น.

พักรับประทานอาหารกลางวัน

ณ โรงพยาบาลชุมชนตำบลดอนแก้ว

13.00 น. - 17.00 น.

ลงพื้นที่เรียนรู้ในแต่ละรายวิชา

- วิชาการจัดการข้อมูล (อสมช.ดอนแก้ว)

- วิชานวัตกรรมการดูแลสุขภาพ (ศูนย์สร้างสุข)

- วิชาธรรมาภิบาล (ผญาล้านนา)

- วิชานวัตกรรมส่งเสริมการพัฒนา (แหล่งเรียนรู้การจัดการขยะ)

14 พฤศจิกายน 2557

08.00 น. - 09.00 น.

ลงทะเบียน

09.00 น. - 12.00 น.

เทียบเคียงประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตรออกแบบหลักสูตรและรายวิชา
ในพื้นที่ตนเอง

โดย ทีมพัฒนาหลักสูตรในแต่ละตำบลที่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้

ณ วัดสันเหมือง

12.00 น. - 13.00 น.

พักรับประทานอาหารกลางวัน

13.00 น. - 15.00 น.

เทียบเคียงประสบการณ์การพัฒนาหลักสูตรออกแบบหลักสูตรและรายวิชา
ในพื้นที่ตนเอง (ต่อ)

15.00 น. - 16.00 น.

วางแผนการดำเนินกิจกรรมระยะต่อไป

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงรายชื่อองค์ประกอบของชุดกิจกรรม(เมนู) หลักและองค์ประกอบของชุดกิจกรรมย่อยระบบการดูแลผู้สูงอายุ

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมหลัก	องค์ประกอบของชุดกิจกรรมย่อย	รายละเอียด
1. การพัฒนาศักยภาพ	๑.๑ ฝึกอบรมให้ดูแลตนเองได้	1. ฝึกอบรมผู้เตรียมเข้าสู่วัยสูงอายุและผู้สูงอายุให้มีความรู้และทักษะในการดูแลตนเองได้ตามภาวะสุขภาพ เช่น การส่งเสริมสุขภาพโดยการออกกำลังกายตามสภาพร่างกาย การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ ฝึกสวมองป้องกันและฟื้นฟูการเสื่อมตามวัย การผ่อนคลายดูแลสุขภาพจิต การฝึกเดินนั่งให้ปลอดภัยป้องกัน การหกล้มในบ้านนอกร้าน การสื่อสาร การดูแลด้านจิตใจ การเตรียมตัวก่อนตาย เป็นต้น
	๑.๒ ฝึกอบรมสมาชิกในครอบครัวให้ดูแลผู้สูงอายุได้	1. ฝึกคนในครอบครัวผู้สูงอายุให้เข้าใจความเสื่อมตามวัย อาทิ สายตาฟันและการดูแลเมื่อป่วยเล็กน้อย ป่วยเรื้อรัง ฉุกฉินและระยะสุดท้ายเพื่อให้การดูแลช่วยเหลืออย่างถูกต้อง เช่น การเตรียมอาหารตามวัย การพักผ่อนการเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก ความรู้สึกมีคุณค่าในภาวะปกติและดูแลในยามเจ็บป่วยเล็กน้อย การป่วยเรื้อรังและภาวะฉุกฉินเบื้องต้นได้
	๑.๓ ฝึกทักษะอาสาสมัครอื่นๆเพื่อการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุ	1. ฝึกอบรมอาสาสมัครในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยี่ยมเพื่อน เป็นต้น เพื่อให้มีความรู้ เข้าใจความเสื่อมตามวัย ให้การดูแลช่วยเหลือตามสภาพทั้งในภาวะปกติ เช่น การจัดหาอาหารให้ปลอดภัยและสอดคล้องกับความต้องการตามวัยและโรค การสนับสนุนให้ออกกำลังกายชักชวนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วยเล็กน้อย เจ็บป่วยเรื้อรังและดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นประสานงานเพื่อส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีฉุกเฉินได้
	๑.๔ ฝึกทักษะผู้รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุโดยตรงในชุมชน	1. การฝึกอบรมหรือส่งเสริมให้มีการเรียนต่อเฉพาะด้านผู้สูงอายุในผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุในชุมชนเช่นผู้ให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้นเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเฉพาะด้านผู้สูงอายุเช่นการคัดกรองกลุ่มโรคเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ) ภาวะหกล้มซ้ำซ้อน, อาการกลืนปัสสาวะไม่อยู่, ภาวะสูญเสียความสามารถในการเดินการบกพร่องทางสติปัญญา, ทุโภชนาการ, ผลข้างเคียงจากการใช้ยาการดูแลผู้สูงอายุที่ป่วยเรื้อรังและระยะสุดท้ายเช่น การใช้เครื่องมือต่างๆ เช่นการให้อาหารทางสายยางการดูดเสมหะ การให้ออกซิเจน การเตรียมตัวก่อนตาย การช่วยเหลือผู้ป่วยให้ตายดี เป็นต้น
	๑.๕ จัดหาผู้ดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุเพิ่ม	1. จัดหาผู้ดูแลช่วยเหลือทั้งที่เป็นอาสาสมัครและผู้ดูแลที่เป็นวิชาชีพให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นสนับสนุนให้มีการอบรมอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุเพิ่มอผล.เชี่ยวชาญในการดูแลกลุ่มผู้สูงอายุที่พิการเจ็บป่วยเรื้อรังและหรือระยะสุดท้าย
		2. จัดอบรมหรือส่งคนในชุมชนไปเรียนการอภิบาลผู้สูงอายุ สนับสนุนพยาบาลให้เรียนต่อผู้สูงอายุขั้น

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมหลัก	องค์ประกอบของชุดกิจกรรมย่อย	รายละเอียด
		<p>สูงนักโภชนาการนักกายภาพบำบัด เป็นต้น</p> <p>3. สนับสนุนให้เพิ่มกลุ่มหรือจำนวนสมาชิกในกลุ่มเพิ่มจำนวนเครือข่ายการดูแลเฉพาะด้านผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ เครือข่ายดูแลช่วยเหลือ สร้างเครือข่ายการช่วยเหลือกันของกลุ่มชมรม/สโมสร/ สมาคมผู้สูงอายุโดยเชื่อมประสานแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ เช่น กศน. กลุ่มออกกำลังกาย กลุ่มภูมิปัญญา กลุ่มจักสาน เป็นต้น</p>
	<p>๑.๖ มีหลักสูตรการฝึกอบรมและคู่มือการดูแลช่วยเหลือ</p>	<p>1. จัดทำหลักสูตรและคู่มือการอบรมผู้สูงอายุและผู้ดูแลต่างๆ เช่น หลักสูตรและคู่มือการดูแลตนเอง หลักสูตรและคู่มือการดูแลผู้สูงอายุที่พิการ หลักสูตรและคู่มือการดูแลผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง เป็นต้น</p> <p>2. การอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุที่เป็นของชุมชน เช่น หลักสูตรอบรมอาสาดูแลผู้สูงอายุ ตลอดจนมีคู่มือการดูแลผู้สูงอายุที่คนในชุมชนร่วมกันจัดทำเพื่อใช้ประสานการดูแลช่วยเหลือ เช่น แนวทางการเรียกใช้รถฉุกเฉิน24 ชั่วโมง แนวทางการประสานขอเบิกสวัสดิการ เป็นต้น</p>
	<p>2. การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้สูงอายุ</p>	<p>๒.๑ มีบ้านที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ</p>
<p>๒.๒ มีศูนย์กีฬาสาธิตกิจกรรมให้ผู้สูงอายุ</p>		<p>1. มีศูนย์กีฬาสำหรับผู้สูงอายุพร้อมทั้งมีวิทยากรหรือผู้ฝึกสอน มีศูนย์สร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุการออกกำลังกายหรือทำกิจกรรม เช่น มีอุปกรณ์ในการออกกำลังกายฝึกเคลื่อนไหว มีการจัดห้องเรียนเปิดการอบรมหลักสูตรต่างๆทั้งระยะสั้นและยาวหมุนเวียนตามความต้องการ เช่น ดนตรีไทย-สากล การปรุงอาหารงาน ศิลปหัตถกรรม วาดรูป การใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น</p> <p>2. มีลานกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุหรือมีการแบ่งพื้นที่ช่วงระยะเวลาในการจัดกิจกรรม เช่น การฟื้นฟูสภาพร่างกายนวด การเตรียมอาหาร การฝึกสมอง ทำสมาธิ ห้องคลายเครียด การฝึกศิลปะต่างๆ เป็นต้น</p> <p>3. มีศูนย์บริการชุมชนนอกประสงค์หรือมีบริการชุมชนเคลื่อนที่สำหรับผู้สูงอายุ</p>
<p>๒.๓ ปรับพื้นที่บริการสาธารณะของอปท.ให้เอื้อต่อการบริการผู้สูงอายุ</p>		<p>1. กำหนดจุดให้บริการทางด่วนสำหรับผู้สูงอายุ</p> <p>2. ปรับโครงสร้างในอาคารให้เอื้อต่อผู้สูงอายุ เช่น มีที่นั่ง ห้องน้ำหรือมีห้องพักผ่อนชั่วคราวในจุดให้บริการต่างๆ เป็นต้น</p> <p>3. ปรับบริเวณพื้นที่สาธารณะให้มีทางลาดทางเดินหรือบันไดมีราวจับ มีแสงสว่างทางเดิน เป็นต้น</p>
<p>๒.๔ มีศูนย์บริการให้ยืมอุปกรณ์สำหรับ</p>		<p>1. มีศูนย์บริการให้ยืมอุปกรณ์จำเป็นช่วยเหลือในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น เตียงลม เตียงปรับ</p>

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมหลัก	องค์ประกอบของชุดกิจกรรมย่อย	รายละเอียด
	ผู้สูงอายุ	ระดับได้ รถเข็น เก้าอี้ ไม้เท้า รองเท้า ถังออกซิเจน เป็นต้น
	๒.๕ มีกลุ่มช่วยเหลือกัน	2. มีศูนย์ประสานงานหรือผู้รับผิดชอบในการช่วยเหลือเรื่อง การจัดหาอุปกรณ์ช่วยเหลือผู้สูงอายุ
		1. สนับสนุนให้มีกลุ่มอื่นๆช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มทำอาหารสำหรับผู้สูงอายุ กลุ่มเพื่อนบ้านช่วยเหลือกันดูแลผู้สูงอายุในการรับยา เยี่ยมให้กำลังใจ เผื่อระวังความรุนแรงในครอบครัว ช่วยผู้สูงอายุข้ามถนน เป็นต้น
		2. สนับสนุนให้มีกลุ่มอื่นๆช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มทำอาหารสำหรับผู้สูงอายุ กลุ่มเพื่อนบ้านช่วยเหลือกันดูแลผู้สูงอายุในการรับยา เยี่ยมให้กำลังใจ เผื่อระวังความรุนแรงในครอบครัว ช่วยผู้สูงอายุข้ามถนน เป็นต้น
		3. จัดให้มีกลุ่มอาสาสมัครต่างๆช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น กลุ่มเรื่องการจัดการอาหารสำหรับผู้สูงอายุทั้งปกติและป่วย อาหารปลอดภัย กลุ่มช่วยเหลือในการดูแลเรื่องยาและการเหลือในการส่งตรวจรักษา อาสาพาออกนอกบ้าน บริการแม่บ้านเพื่อไปช่วยเหลือดูแลทำงานบ้านต่างๆ เป็นต้น
	๒.๖ ส่งเสริมการให้คุณค่าทางวัฒนธรรมกับผู้สูงอายุ	4. สร้างวัฒนธรรมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุในชุมชน เช่น ให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม การดูแลผู้สูงอายุสร้างเครือข่ายช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุ ให้รางวัลความดีตอบแทนในการทำกิจกรรมช่วยเหลือผู้สูงอายุ เช่น การบริการส่วนลดในการบริการร้านค้า แหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น
1. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมริ้วขบวนประเพณีหรือเทศกาลต่างๆสำหรับผู้สูงอายุ เช่น วันครอบครัววันผู้สูงอายุวันสงกรานต์ขึ้นปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนาต่างๆจัดบริการทางสังคม เช่น ท่องเที่ยวทางสังคมวัฒนธรรมตามความสนใจ เป็นต้น		
2. มีกิจกรรมเชิดชูผู้สูงอายุ เช่น การให้เป็นกรรมการร่วมหรือที่ปรึกษาชุมชนในการวางแผนชุมชน		
3. การพัฒนาระบบบริการ	๓.๑ บริการผู้สูงอายุที่บ้าน	3. มีกิจกรรมเชิดชูประกวดผู้สูงอายุต้นแบบในทุกๆระดับ
		1. จัดบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านเป็นบริการตามภาวะสุขภาพตั้งแต่ปกติจนถึงไปไหน มาไหนไม่ได้และระยะสุดท้าย เป็นการจัดการบริการดูแลทางร่างกายและจิตใจ เช่น การดูแลกิจวัตรประจำวันเรื่องการรับประทานอาหาร อาบน้ำ ทำความสะอาดร่างกาย สระผม ตัดเล็บ ออกกำลังกายฟื้นฟูสมรรถนะภาพ ผักการเคลื่อนไหว เช่น เดิน ลูก นึ่ง ทักษะการหยิบจับ การพูด การกลืน การดูแลสายสวนต่างๆ การดูแลท่อช่วยหายใจ การให้อาหารทางสายยาง ทำแผล พลิกตะแคงตัว เป็นต้น
	๓.๒ บริการรับ-ส่ง24ช.ม.เพื่อการรักษา	2. การให้บริการอื่นๆ เช่น ค่าปรึกษาเรื่องสุขภาพอย่างน้อย1ครั้งต่อปี การเปิดรับยา การบริการอื่นๆ เช่น การจัดบริการอาหารเฉพาะหรือตามความต้องการ รวมทั้งการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย
		1. จัดการบริการรับ-ส่ง24 ชม.เพื่อการรักษาช่วยเหลือและกรณีอุบัติเหตุฉุกเฉิน ถูกทำร้ายร่างกาย

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมหลัก	องค์ประกอบของชุดกิจกรรมย่อย	รายละเอียด
	ช่วยเหลือและกรณีอุบัติเหตุฉุกเฉิน ถูกทำร้ายร่างกายถูกทอดทิ้งและ ภัยพิบัติ	ถูกทอดทิ้งและภัยพิบัติ 2. มีศูนย์ให้บริการกรณีภัยพิบัติและมีอาสาสมัครภัยพิบัติร่วมดูแลผู้สูงอายุ
	๓.๓ จัดบริการของศูนย์ผู้สูงอายุ (Day Care) ภายในรพ. สต. รพ.อปท. หรือองค์กรของชุมชนเช่นวัดเป็นต้น	๑. จัดบริการเพื่อให้ผู้สูงอายุเข้ารับบริการในช่วงเวลากลางวัน มีบริการรับ-ส่ง มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายไว้บริการภายในศูนย์ฯ เช่น การดูแลสุขภาพทั่วไป การตรวจร่างกายพื้นฐาน จัดให้มีนันทนาการบำบัด ฟีกทักษะต่างๆ เช่น ฟีกการลูก เติมนั่ง หยิบจับ การฝึกสมอง ฟีกงานศิลปะ จัดให้มีการนัดพ่อนคลายและสามารถให้บริการทั้งในภาวะปกติ ฉุกเฉินและเกิดภัยพิบัติ ๒. มีการจัดพื้นที่เพื่อออกกำลังกายรูปแบบต่างๆทั้งรายกลุ่มและเดี่ยว จัดให้มีครูฟีกออกกำลังกายเพื่อให้คำแนะนำดูแลเทคนิคการออกกำลังกาย เช่น แอโรบิค โยคะ เป็นต้น ๓. มีกิจกรรมเสริมตามโอกาสหรือพัฒนาทักษะอื่นๆเพิ่มเติม เช่น ร่วมกิจกรรมทางศาสนา สังคม งานบุญตามปฏิทินงานต่างๆ จัดกลุ่มฟีกปรุงอาหาร ฟีกงานศิลปะต่างๆเรียนร่ววง เล่นดนตรีท่องเที่ยวนอกสถานที่ เป็นต้น
	๓.๔ บริการรับ-ส่งผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ	๑. อปท. จัดการบริการรับ-ส่งผู้สูงอายุที่ต้องการความช่วยเหลือเรื่องการเดินทางเพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น ร่วมกิจกรรมทางศาสนางานบุญ เทศกาลตามปฏิทินงานต่างๆหรือกิจกรรมทางสังคม เช่น การประชุมประจำเดือน การจัดเวทีประชาคม งานการกุศล
	๓.๕ บริการให้คำปรึกษาทางไกล	๑. จัดให้มีระบบTelemedicine เพื่อประสานการดูแลรักษาระหว่างเครือข่ายบริการสุขภาพและบริการให้คำปรึกษาแก่ผู้สูงอายุ แบบHotline แก่ผู้สูงอายุ ผู้ดูแล เพื่อนบ้าน อาสาสมัครในเรื่องต่างๆ เช่น สุขภาพการเข้าถึงสิทธิต่างๆ เป็นต้น
	๓.๖ เปิดช่องทางพิเศษสำหรับการให้บริการผู้สูงอายุ	๑. หน่วยงานที่ให้การบริการแก่ผู้สูงอายุเช่นรพ. สต. รพ. อปท. จัดพื้นที่เฉพาะไว้รองรับผู้สูงอายุ เช่น การจัดคิวที่นั่งเฉพาะห้องตรวจ เป็นต้น ๒. การบริการในชุมชนมีการจัดทำป้ายสัญลักษณ์หน้าบ้านผู้สูงอายุเพื่อเป็นที่สังเกต เช่น ป้ายรูปดอก ลำดวน ป้ายบ้านนี้ใส่ใจผู้สูงอายุ การจัดทำธงหน้าบ้าน เป็นต้น เพื่อสะดวกในการรับบริการ
	๓.๗ จัดบริการแบบผสมผสานในการดูแลสุขภาพ	๑. จัดการบริการในรูปแบบต่างๆเพื่อการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น นวดเพื่อสุขภาพ การใช้สมุนไพรเพื่อการบำบัด บริการจัดส่งอาหารเพื่อสุขภาพ การสวดมนต์การรำผีฟ้า การรำต่ออายุ รำแม่เมด
4. การจัดตั้งกองทุนหรือจัดให้มีสวัสดิการช่วยเหลือ	๔.๑ กิจกรรมการดูแลผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของสวัสดิการของกองทุนในชุมชน	๑. ร่วมสร้างกิจกรรมของกองทุนเพื่อดูแลผู้สูงอายุด้านการดูแลสุขภาพ การเพิ่มรายได้ การช่วยเหลือด้านจิตใจ เช่น สถาบันการเงินของชุมชน กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือตามความจำเป็น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมหลัก	องค์ประกอบของชุดกิจกรรมย่อย	รายละเอียด
กัน		<p>๒. ผลักดันกลุ่มและแหล่งเรียนรู้ที่มีรายได้ร่วมสมทบทุนหรือผู้สูงอายุเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อสร้างรายได้ เช่นกลุ่มผลิตอาหารแปรรูป กลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง การรวมกลุ่มทำดอกไม้จันทน์ กลุ่มน้ำพริกหนุ่ม</p> <p>๓. เพิ่มช่องทางในการระดมทุนอื่นๆ เช่น การทำบุญกฐิน-ผ้าป่าเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ</p>
	๔.๒ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็นสมาชิกกองทุนในชุมชนอย่างน้อยหนึ่งกองทุน	<p>๑. สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็นผู้สูงอายุ ควรเป็นสมาชิกกองทุนอย่างน้อยหนึ่งกองทุนในชุมชน เช่น กองทุนฌาปนกิจระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลระดับอำเภอ เป็นต้น</p> <p>๒. สนับสนุนให้ผู้สูงอายุเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุอื่นๆ เช่น กองทุนเพื่อการปรับปรุงที่อยู่อาศัย กองทุนเพื่อช่วยเหลือยามเจ็บป่วยหรือฉุกเฉิน</p>
	๔.๓ ธนาคารความดีสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุ	<p>๑. มีการสนับสนุนให้คนในชุมชนทำความดีมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น เด็กที่ร่วมกิจกรรมดูแลหรือให้บริการผู้สูงอายุ คนจิตอาสาดูแลผู้สูงอายุ</p> <p>๒. เพื่อกระตุ้นให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการดูแลตนเอง เช่นการออกกำลังกาย การปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อมีอาหารปลอดภัยไว้บริโภค การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาหรือทางสังคม เป็นต้น คณะที่ได้ อาจจะเปลี่ยนเป็นคูปองหรือเงินเพื่อนำไปซื้อสินค้าต่อไป</p>
	๔.๔ สบทบทุนการสร้างบุคคลากรสหสาขาวิชาชีพในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ	๑. จัดสรรงบประมาณเพื่อสบทบทุนการสร้างบุคคลากรสหสาขาวิชาชีพในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน เช่น แพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ เภสัชกร สาธารณสุข เป็นต้น
	๔.๕ สมทบทุนเพื่อจัดตั้งศูนย์บริการหรือสนับสนุนการบริการแก่ผู้สูงอายุในภาวะปกติฉุกเฉินและภัยพิบัติ	๑. การจัดตั้งศูนย์บริการหรือสนับสนุนการบริการแก่ผู้สูงอายุในภาวะปกติ ได้แก่ การดูแลผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวหรือถูกทอดทิ้งและในกรณีเหตุฉุกเฉิน ได้แก่ การถูกทำร้าย อุบัติเหตุหรือเกิดภัยพิบัติ
	5. การพัฒนาและนำใช้ข้อมูลในการส่งเสริมแก้ไข/จัดการปัญหาผู้สูงอายุ	๕.๑ .การพัฒนาาระบบข้อมูลเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ

องค์ประกอบของชุดกิจกรรมหลัก	องค์ประกอบของชุดกิจกรรมย่อย	รายละเอียด
		<p>อุปกรณ์ช่วยเหลือในชีวิตประจำวัน เช่น แวนตา อุปกรณ์ช่วยเดินจำนวนและความครอบคลุมการได้รับเบี้ยยังชีพ เป็นต้น 4) มีแผนการดูแลผู้สูงอายุที่มาจากการใช้ข้อมูลและชุมชนจัดทำแบบมีส่วนร่วม 5) ข้อมูลผลที่เกิดจากการใช้ข้อมูลดูแล เช่น แวนโนมัภาวะสุขภาพการเพิ่มขึ้นของอาสาสมัคร เป็นต้น</p>
	๕.๒ การนำใช้ข้อมูลทุนทางสังคมและแหล่งประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมและการบริการสำหรับผู้สูงอายุ	๑. มีการใช้ข้อมูลทุนทางสังคมและแหล่งประโยชน์ จัดทำแผนโครงการในการจัดสวัสดิการท้องถิ่น จัดบริการช่วยเหลือทำกิจกรรมผู้สูงอายุตามสภาพปัญหาความจำเป็นและความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น จัดบริการให้การดูแลตามสภาพที่ประเมินใช้ข้อมูลกลุ่มอาสาสมัครช่วยเยี่ยมบ้านเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพัง กรณีฉุกเฉินถูกทำร้ายและภัยพิบัติ เป็นต้น
	๕.๓ มีช่องทางการเรียนรู้ข้อมูลเพื่อการดูแลผู้สูงอายุ	๑. สร้างและเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ข้อมูลการดูแลผู้สูงอายุให้กับตัวผู้สูงอายุและผู้ดูแลอย่างหลากหลายช่องทาง เช่น การประชุม การประชุมการศึกษาหรือ การจัดทำแผนการดูแลการบอกปากต่อปาก วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เอกสารหนังสือพิมพ์เพื่อกระจายข่าว เป็นต้น
	๕.๔ มีระบบสนับสนุนข้อมูลเพื่อใช้ดูแลผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉินถูกทำร้ายและภัยพิบัติ	๑. มีระบบและสนับสนุนข้อมูลให้กับผู้ดูแลและผู้สูงอายุใช้ในกรณีฉุกเฉิน ถูกทำร้ายและภัยพิบัติ เช่น แผนที่บ้านผู้สูงอายุทั้งหมดเพื่อให้รถช่วยเหลือฉุกเฉินใช้ได้ทันทีเมื่อได้รับแจ้งขอความช่วยเหลือ แผนที่ที่ตั้งของศูนย์อพยพและแผนที่บ้านผู้สูงอายุเพื่อให้ทีมจัดการภัยพิบัติใช้เพื่อไปรับที่บ้านและส่งอย่างปลอดภัยในกรณีภัยพิบัติ เป็นต้น
6. การพัฒนากฎกติการะเบียบ แนวปฏิบัติเพื่อหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมเสริมความเข้มแข็งชุมชนท้องถิ่น	๖.๑. มีข้อบัญญัติท้องถิ่นและแผนงบประมาณในการสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุ	๑. มีข้อบัญญัติท้องถิ่นแผนการดูแลจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุที่ครอบคลุมทั้งงานบริการกิจกรรมกองทุนสวัสดิการ เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่นสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ แผนการดูแลผู้สูงอายุที่พิการ โครงการสวัสดิการผู้สูงอายุ โครงการธนาคารความดี เป็นต้น
	๖.๒. ธรรมนูญสุขภาพเพื่อการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ	๑. มีธรรมนูญสุขภาพ กำหนดการจัดระบบบริการเพื่อดูแลผู้สูงอายุ เช่น กำหนดให้มีการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขเชิงรุกอย่างต่อเนื่องสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ โดยการนัดแพทย์และพยาบาลให้เพียงพอต่อการดูแล ส่งเสริมสนับสนุนและร่วมกันออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยการจัดตั้งชมรมการออกกำลังกาย เป็นต้น
	๖.๓. สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎกติกาว่างแผนนโยบายท้องถิ่น	๑. มีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทั้งเวทีการประชุมทั่วไปและการประชุมเฉพาะเรื่องสำหรับผู้สูงอายุ เช่น การเป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ เป็นคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ กรรมการกลุ่มช่วยเหลือผู้พิการ เป็นต้น